

Alþingi
Erindi nr. Þ 138/1889
komudagur 4.5.2010

Nefndasvið Alþingis
Kristjana Benediktsdóttir
Austurstræti 8-10
150 REYKJAVÍK

Reykjavík, 3. maí 2010
Tilvísun: 2010040036/90.12
SE/BH
Tölvupóstur 20.04.2010

Efni: Umsögn um frumvarp til laga um breyting á lögum nr. 87/2004 um olúgjald, 531. mál.

Með tölvubréfi dags. 20. apríl sl. var ofangreint frumvarp sent Vegagerðinni til umsagnar.

Olúgjald telst til markaðra skattstofna sem varið er til framkvæmda á sviði vegamála. Gjaldið er innheimt af sölu dísel- og gasolíu til ökutækja. Tiltekin ökutæki og vinnuvélar njóta undanþága frá greiðslu gjaldsins. Heimilt er að nota litaða, gjaldfrjálsa dísel- og gasolíu á slík ökutæki. Því miður var sú leið valin við innleiðingu olúgjalds að lituð, gjaldfrjálsa olía er seld í sjálfsafgreiðslustöðvum sem opnar eru allan sólarhringinn. Þetta greiða aðgengi að gjaldfrjálsri olíu freistar óhjákvæmilega eigenda díselknúinna ökutækja til að nota gjaldfrjálsa olíu án heimildar enda um talsverðan ávinning að ræða af slíku misferli.

Með vísan til framangreinds styður Vegagerðin frumvarpið og telur þau atriði sem þær er tekið á til þess fallin að sporna gegn óheimilli notkun litaðrar olíu. Vegagerðin telur að auk þeirra atriða sem frumvarpið tekur á þurfi að grípa til frekari aðgerða og gerir eftirfarandi breytingatillögur við frumvarpið:

1) Við 3. gr. frumvarpsins bætist ný málsgrein svohljóðandi:

Eftirtaldir málsliðir 5. mgr. 19. gr. falli niður: „Sektarfjárhæðina skal lækka hlutfallslega þegar fyrir liggur að ekki hafi verið unnt að nota litaða olíu á skráningarskylt ökutæki, sbr. 3. mgr. 4. gr., á tveggja ára tímabili, talið frá þeim tíma er brot liggur fyrir. Sektarfjárhæð skal að hámarki lækkuð um helming“.

Greinargerð: Upphaflega var ráð fyrir því gert í lögum um olúgjald, að sektir við brotum miðuðust við þann ávinning sem ætla mætti að hinn brotlegi hefði haft af brotinu. Fallið var frá þessari tilhögun og eru viðurlög við brotum nú föst ákveðin fjárhæð háð þyngd ökutækisins. Framangreint ákvæði, sem hér er lagt til að verði fellt niður, er af þessum meiði og var ekki síst ætlað að gefa kost á lækkun sektar ef hinn brotlegi hefði átt ökutæki sitt skamman tíma. Óhjákvæmilega vaknar sú spurning hvort að það standist jafnræðisreglur að heimilt sé að lækka sektir til þeirra brotlegu aðila sem eiga ökutæki undir tilteknum aldri. Ekki verður séð að fyrirfram séu minni líkur á að brotlegur aðili sem á nýlegt ökutæki hafi framið samskonar brot og eigandi eldra ökutækis eða að brot hans sé á einhvern hátt síður alvarlegt.

Það eitt að hinn brotlegi hafi endurnýjað ökutæki sitt nýlega á ekki að geta veita honum afslátt af viðurlögum við brotinu. Er því eindregið lagt til að umrætt ákvæði verði fellt niður enda bíður ákvæðið upp á óeðlilega mismunun við meðferð sambærilegra mála.

2) Við frumvarpið bætist ný grein, sem verði 4. gr., svohljóðandi:

2. mgr. 18. gr. laganna orðist svo:

„Eftirlitsmönnum er heimilt að stöðva ökutæki til að gera þær athuganir sem taldar eru nauðsynlegar til að staðreyna hvort lituð olía hafi verið notuð á skráningarskylt ökutæki andstætt ákvæði 3. mgr. 4. gr., þar á meðal að. Eftirlitsmönnum er hvenær og hvar sem er heimilt að taka sýni úr eldsneytisgeymi ökutækis og birgðageymum, gera nauðsynlegar athuganir á eldsneytisgeymi, vél og öðrum búnaði ökutækis, til að staðreyna hvort lituð olía hafi verið notuð á ökutækið. Jafnframt er eftirlitsmönnum heimilt að stöðva ökutæki og gera þær athuganir á því sem taldar eru nauðsynlegar til að staðreyna að ökutæki, mælabúnaður þess og skráning ökumanns á akstri sé í samræmi við skráningu ökutækisins í álestrarskrá ökumæla. Þá er eftirlitsmönnum heimilt að leggja hald á skráningarblöð ökurita og akstursbók. Ökumanni er skylt að stöðva ökutæki óski eftirlitsmaður þess og fara að fyrirmælum eftirlitsmanns um framkvæmd eftirlits. Ökumanni er skylt að veita eftirlitsmanni aðgang að ökutæki eftir því sem nauðsynlegt er til að unnt sé að gera framangreindar athuganir í þágu eftirlits“.

Greinargerð: Lögð er til orðalagsbreyting á ákvæði laganna er varðar eftirlit í þeim tilgangi að skýra heimildir eftirlits. Í framkvæmd hefur komið upp vafi varðandi þetta atriði sem valdið hefur vandkvæðum í erfiðari málum þegar eigendur og umráðamenn ökutækja neita samvinnu við eftirlit. Í slíkum tilvikum kunna eftirlitsmenn að vera knúnir til að leita aðstoðar lögreglu við framkvæmd eftirlits. Í þeim tilvikum er nauðsynlegt að heimild til viðkomandi eftirlitsaðgerðar sé skýr og greinileg til þess að lögregla geti gripið inn í. Að öðrum kosti þarf að vera um rökstuddan grun um brot að ræða til að lögregla telji sér almennt heimilt að beita þvingunarúrræðum, s.s. að veita aðgang að ökutæki svo unnt sé að gera á því nauðsynlegar athuganir. Í mörgum tilvikum er erfitt að sýna fram á rökstuddan grun um brot nema að heimild fái til að taka sýni af olíutanki ökutækis. Skylda ökumanns og umráðamanns ökutækis til að virða tilmæli eftirlitsmanns og gera sýnatöku mögulega er mikilvæg til að tryggja að eftirlit fari fram með eðlilegum hætti. Jafnframt yrði með breytingunni komið í veg fyrir að brotlegir aðilar geti hindrað framkvæmd eftirlits sem því miður hefur gerst í einstaka tilvikum.

3) Við frumvarpið bætist ný grein, sem verði 5. gr., svohljóðandi:

Við 19. gr. bætist svohljóðandi ákvæði:

„Gera má ökumanni sem virðir ekki fyrirmæli eftirlitsmanns um stöðvun ökutækis eða hverjum þeim sem á annan hátt tálmar framkvæmd eftirlits sekt samkvæmt 5. mgr. þessarar greinar“.

Greinargerð: Þegar brotlegum aðila tekst að hindra eftirlit með því t.d. að stöðva ekki ökutæki eða virða ekki að öðru leyti fyrirmæli eftirlits er lagt til að unnt verði að beita hann viðurlögum eins og að brot hefði sannast þannig að brotlegur aðili geti ekki komist undan því að sæta ábyrgð með því að virða ekki fyrirmæli eftirlits. Er því lögð til viðbót við 19. gr. í þá veru að gera megi aðila, sem ekki virðir fyrirmæli eftirlits, sekt með sama hætti og að brot hefði sannast.

Vegagerðin vill að lokum taka fram að í meginatriðum eru annars vegar fækkun undanþága og hins vegar takmarkanir á aðgengi að litaðri olíu sem meginmáli skipta í baráttu gegn óheimilli notkun litaðrar olíu á ökutæki. Það ásamt skýrum eftirlitsheimildum og hæfilegum viðurlögum sem hafa varnaðaráhrif myndi stuðla að betri og réttlátari innheimtu olíugjalds.

Virðingarfyllst,

Hreinn Haraldsson,
vegamálastjóri.